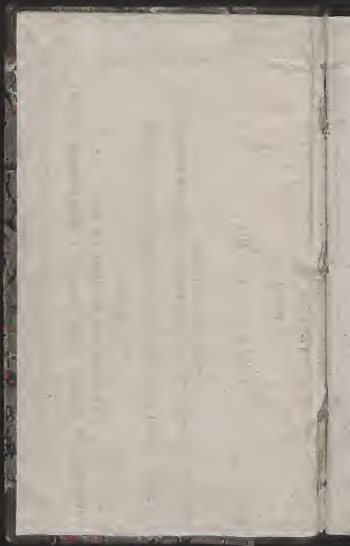
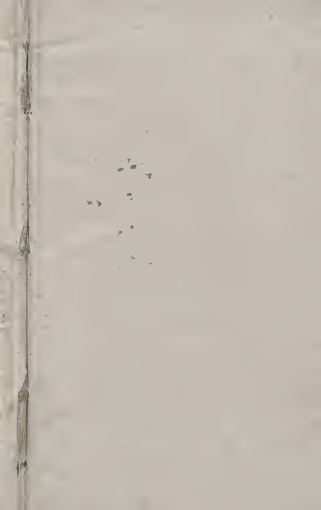
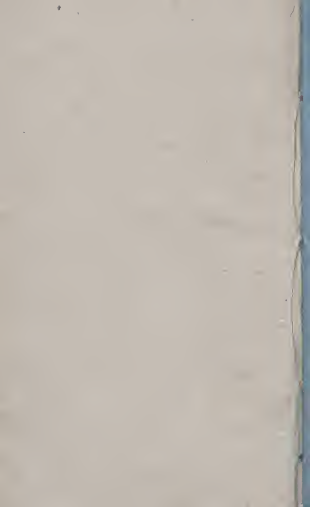

Stutt
Stafröjs Över, äsamt
Luthers Litte Fräöum.

Vid Sep. Kl. 1824. 1835.
1827. 1843.
1832.

242

561

Stapzofs-kvæ.

utg. Udey-klauster. 1829.

_____ 1827

_____ 1832

_____ 1835

og _____ 1843.

7 Stutt 1890

Stafrofs Dver,

ásamt

Lúthers

Litlu Fræðum

med

Bordsálmum

og

Bænum;

L. H. H. H.

Videyjar Klaustri, 1824.

Prentað á kostnað ennar konúnglegu íslendsku
Vissinda Stiptunar,

af Balcóri og Bólþryckjara G. Schagfjörd.

Blíð a Barn! ad gád u,

 Bél slaf in a, án taf ar,
Grant ad minn a, sú ment in
 Minn it þig á ad finn a

Öll ad qvæð i, án vill u,

 And ar taks teikn þvar sland a,
Gleggst skali' eg gjörk a vakt a,
 Góð tem þér lestr a hljóð in.

Þett a í þáuk a látt u

 Þér, Barn! jafn an ver a,
Lest ut þinn þá med lyst um,
 Þýð it þerr a um sýðir.

Ött a Guds æ þér sett u

 Ad af a, svo var i gjæf an;
All it þá hjart a' af eu u
 Men a góðs slík u Barn i.

Staſroſid.

Aa, Bb, Cc, Dd, Ee,
Aa, Bb, Cc, Dd, Ee,
Ff, Gg, Hh, Ii, Jj, Kk,
Ff, Gg, Hh, Ii, Jj, Kk,
Ll, Mm, Nn, Oo, Pp,
Ll, Mm, Nn, Oo, Pp,
Qq, Rr, Ss, Tt, Uu,
Qq, Rr, Ss, Tt, Uu,
Vv, Ww, Xx, Yy, Zz,
Vv, Ww, Xx, Yy, Zz,
Pp, Qq, Rr.

Æ æ œ.

Alf þessum kallast hljóð, eða raððar-
stafir: a, e, i, o, u, y, æ, ö.

Tvöfaldir hljóðstafir: á, é (sem
lesist je), í, ó, ú, ý, og er við þá alla
herdt á hljóðinu, líka er og: ei, ey, au.

Samhljóðendur: b, c, d, f, g,
h, j, k, l, m, n, p, q, r, s, s, t, v, w,
x, z, þ, verða þeir ecki nefsdir með eins-
um bókstaf, eins og hljóðstafirnir, heldur
því að eins að hljóðstaf sé við þá bätt,
og heita því Samhljóðendur.

Stafrofs-röðin í vísun.

A, B, C, D, E, F, G,
Eptir kénur H, I, K,

L, M, N, O, einnig P,
Wila' og Q þar standi hjá.

R, S, T, U, (V) eru þar nærst,
X, Y, Z, þ, æ, ö,

Alft Stafrofid er svo læst,
J erindin þessi lítill tvo.

A d = q v æ d i R.

Ab eb ib ob ub

Ac ec ic oc uc

Ad ed id od ud

Af ef if of uf

Ag eg ig og ug

Ah eh ih oh uh

Ai ei ii oi ui

Al el il ol ul

Am em im om um

An en in on un

Ap ep ip op up

Ar er ir or ur

As es is os us

At et it ot ut

Ax ex ix ox ux

Ay ey iy oy uy

Ba be bi bo bu

Ca ce ci co cu

Da de di do du

Sa se si so su

Ga ge gi go gu

Ha he hi ho hu

Ka ke ki ko ku

La le li lo lu

Ma me mi mo mu

Na ne ni no nu

Pa pe pi po pu

Ra re ri ro ru

Sa se si so su

Ta te ti to tu

Xa xe xi xo xu

Ya ye yi yo yu

Rómversk og Síffru-tala.

I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII
1	2	3	4	5	6	7	8
einn	tvær	þrjár	fiórir	fimm	sex	sjo	átta
IX	X	XI	XII	XIII	XIV	XV	
9	10	11	12	13	14	15	
níu	tíu	elleftu	tólf	þrettán	fiórtán	fimmtán	
XVI	XVII	XVIII	XIX	XX			
16	17	18	19	20			
sextán	septján	átján	níján	tuttugu			
XXI	XXX	XL	L	LX			
21	30	40	50	60			
tutt. o. ein	þrjátíu	fiórtíu	fimmtíu	sextíu			
LXX	LXXX	XC	C	CC			
70	80	90	100	200			
sjötíu	áttatíu	níutíu	hundrað	tvö hundr.			
CCC	CCCC	(CD)	D				
300	400	—	500				
þrjá hundr.	sjögur hundr.	fim hundr.					
DC	DCC	DCCC	CM				
600	700	800	900				
sex hundr.	sjo hundr.	átta hundr.	níu hundr.				
M	M D C C C	X X I V.					
1000	1	8	2	4.			
þúsund	eitt þúsund	áttahundr.	tutt.	sjögur.			

Merkt: Komu smærri rómverf tala eftir stærri, eysur það eins mikið merkingu stærri tölumár og sit minni aðleita, en gángi minni tala uadan stærri, mál. r hén allt eins þá stærri, sem hér hefst á tölunum. Síffru-tölu merkinguna; edur heers stafs í heni, þá fleiri koma saman, sýnir roðin, talu frá hægri til vinstri hendar; þar á minni þessi B í fa:

Sig mest merkt hinn syfti,
 Mann t u qvad annar,
 Hundrod þyðir hinn þridji,
 Þá fund sjórdi, vel grunda,
 Tíu þá fund tel fimta,
 Tel hundrod þá fund sjötta,
 Sjoonda Aleitar kända,
 Ad talla þá fund þá fund a.

Brefta - tala.

$\frac{1}{2}$	leift: hálfur.
$\frac{1}{4}$	— ein þridji partur.
$\frac{3}{4}$	— þrítíu partar.
$\frac{5}{8}$	— fimm átundu partar.
$\frac{9}{16}$	— níu fimtundu partar.
$\frac{13}{16}$	— fjórtán hundraðustu partar.
$\frac{15}{16}$	— fimtugu og fimm þúsundustu p.

Æfingar dæmi.

Hvernig skal lesa: Anno MCCDXLIX,
sem er í Síðra-tölur 1348?

Svar: þrettán hundrud fjörutíu og átta.
Hvad eru 17,609?

Sv.: septján þúsund sex hundrud og níu.
Hvernig skal lesa í Lærdómsbókinni bls. 17,
þar sem stendur: 2 Móf. b. 20, 5: 6.?

Sv.: annarar Mósis: bókar tuttugasta
kapítula, versnuu fimta og sjötta.

En bls. 69, þar sem stendur: 2 Tim. 3, 15, 17.?

Sv.: síðara Páls Píðils til Tímótheusar
þridja kap., versunum 15da til 17da.

Lestrar reglur.

Í framanði tóngna nöfnum og orðum
lesist Au, sem á, t. d.: Author, August-
us, Paulus, Saul, lesist: Athor, Agústus,
Pálus, Sál, en í íslendsku sem sj.

E fyrri framan e, i, æ, v, lesist sem f,
t. d.: Cedrus, Ceremonia, Process, Cir-
kill, Cicero, Cæsar, Cyprianus, Cyrus,
Scipio, Scena, Marci, Lucæ; les: Ce-
drus, Ceremonia, sirkill, Síséró, Sesar,
Cyprianus, Sena, Marsi, Lúse, og s. svo.
Áðarstodur lesist c sem f, þar uppá hljóð-
ar svo vísan:

E fori framan é, ú, é,

Eins hljóðar og bari f,

En fyri framan e, æ, í,

Sam ef þi skaltú qveda' að því.

Ph lesist sem F, t. d.: Philippus, Pharao, Phanuel, les: Filippus, Farao, Farnuel; í midju orði er ph optar lesid' sem ff, t. d.: Sophia, Stephan, les Soffia, Steffán; en Joseph er lesinn sem Jósef.

T fori framan i oa añañ hljóðstaf til, lesist sem s, t. d.: Martius, Leckia, Pontius, Aetion, Cautien, Citatia, Visitatia, les: Martias, Lekfia, Ponsius, Aksión, Eatsón, Statsia, Bísitafsia.

X lesist sem Ks, t. d.: Xerxes, Xantippe, les: Kserkses, Ksantippe.

Z lesist í upphafi sem S, t. d.: Zion les Sion; í midju sem ds eða ss, t. d.: Nazareth, les Nadsareth; þezu í þessu; í enda opt sem st, endaz les endast.

Æ. æ (í látinu lettri og manna nafnum) lesist sem E, t. d.: Aeneas, Irenæus, les Eneas, Greneus; en Oe æ lesist sem O, t. d.: Oeconomus, Fœbus, les Ofónómus, Fobus.

Helztu aðgreiningar merki.

, Comma í ræðu, gjerir heñar miñst-
að adskilnad í smærri samanhangandi tals-
háttu, en lesa skal svo, að aðgreining verði
í róm og lestri við hvert, edur og anda
við þau, en ekki þar á milli.

; Semicolon gjerir stærri aðgreinsnou
ræðuñar en Comma, og miñi en Púkt-
ur, og skal anda við hvert eitt.

: Colon gengur á undan meinsugu
edur ræðulagi, sem víðid er á að eptir-
folgi, og skal anda þar við, t. d.: Gud-
spjallid hljóðar, sem fylgir:.

. Púktur, aðgreinir meiningar og flaus-
ur, og skal fortakslausi anda við sérhvern.

? Qvæstio (spurningar teikn) setst apt-
an við hverja þá meiningu í ræðuñi, sem
inniheldur spurningu, skal þar eptir laga
rómiñ og anda við það teikn, t. d.: ertú
garnall? listi þittur? Eanntú nofud að
lesa? Dregur þá ekki seyminn?

! Exclamatio (hróp teikn) brúfast við
áfallanir og þá menn dást að, furda sig
öfir, gveina öfir einhverju, t. d.: heytid
þid, börn! en hvað fallega er lesid núna!
ö! að eg kynni það eins! æ! þar ventar
mikid til! Við hvert þvíst teikn á

lestri að staldra nokkud edur anda, og
laga rómum eptir esninu.

() Parenthesis er sett utan um ord eða
menningu, sem skotid er inn aðra til að-
greiningar, og á eptir þeim teiknum að
adgreina lesturinn; t. d. : eg skal (til að
færa sonnum á nít. mtt) segja þér sögu:
Þar er þó innstífloda skotid inni þessa
menningu: eg skal segja þér sögu.

Hyphen (samteggungamerki) hvar
ord skiptast í línun, eða eru samsett, t.
d. : framvegis.

Apostrophas setst ept, einum í flest-
skap, sem tekið að hljóðstafur sé úrfeiddur
eða egi úr að fellast í saung. svo segja sé
hljóð, eða lángar hendangar falli betur í
lagid, t. d. : um það Plótus hant ei þar,
hvar i er undanfellt í sinni; hvar áður
heyrð og nam, sngst: heyrð og nam.

— Pagnarmerki krefur litla vid-
stöðu eða þögn vid sérhver, sem fyrir-
ur í ræðum, brúfast einum í undrunar-
edur harma-tolum milli orða, þá me-
gledi, sorg, hræsla, brædi edur þessháts-
ar osþod gjörir náttúrunni erfitt edur
beginlega samanhángandi og vidstöðulau-
ræðu, og skal þar eptir esninu, allsins

í lestri ræðuna sundurslíta við teiknin; þar
brúfast og, þegar einhverr hættir að tala
í midri meiningu, t. d.: eg vil þig vege-
sama, minn Guð! — Þú Konungur —
og losa þitt nafn um aldir og að eilífu —
daglega vil eg losa og prísfa þitt nafn og
að eilífu. — *Æ!* mig aumann! —
eg hefi mist — allt — sent mér var fjær-
ast — í heiminum — og —

(?) edur (???) edur og (!) ellegar (!!!) í
fett þannig inni midjar klausur edur
meiningar, skilt, að verid sé að skopast
að því, sem í næstu orðum á undan
edur klausu segist, og að menn furdi sig
magnlega yfir því, edur spörji að ásergis-
lega, hvort þetta sé mögulegt, eða í hvert
ju það sé falid? Til dæmis: í Tíðind
anna 1. Bindis 11tu Deild, sem prentuð
var 1796, stendur bls. 120: „að Ge-
org Konungur III. í Englandi haf-
ráðid af að framhalda af nætti for-
naudsynlegu og réttláttu (???)
strídi.“ Þar vill teiknid þýða: hværnig
funni það stríð að álílast nauðsynlegt ell-
egar réttlátt? Þar var langt frá. Í
sömu bók er, bls. 136, með (!!!) skopast
að Þeirri Keisara náð, sem úrskurðað.

misdaldrá mann til 60 ára Fastaða : fátags-
 elsis, en hlífði honum fyrir að sitja þæ-
 alla æfi.

Þessi aðgreiningar . teikn eru hin
 markverdustu, og öllum þeim nand-
 synleg að þekkja og hafa í minni,
 sem einhvern-tíma vilja með skil-
 ingi og skammstíð kunna að lesa ;
 því þó fljótt og viðstöðulaust verði
 þulid í þembingi og graut áfram,
 er það óþfast bræmuglegur lestur,
 í hvern únginenni mega ekki vena-
 last, heldur á að lesa stillt, með
 Filningi og eptirþánka, hæklandi
 og læckandi rómi og aðgreiningi í
 lestrinum, allt eptir esninu, viðlíkt
 og þá tveir talast við venjulega,
 þegar bil = foru er þeirra á milli.
 Þetta hafa ná fíðadar þjóðir fyrir
 laungu þekkt að vera því framar

ómíssandi að kenna únglingum, sem
 þeirra eigin og annara skilningur
 og uppbygging af lestrum; er svo
 mig undir góðu og greintlegu lest-
 raslagi kenna, en hverufveggiu end-
 laust stórum, já, optlega gjorendir þess
 aðgreint eintóna þembfings þvad-
 ur, sem — því verr — endast hlá
 sumum við hvert andartak, með
 fræfandi ferni og qvæda = hlfrí,
 hvað þid, blessud Børnin! sem lær-
 id nú að stanta eftir þessu Sta-
 rofs- qvert, kostgæfilega skulud
 fordast. Seinnu munud þid sjá og
 saña, að yckar framför í bók-lestri
 og edru góðu, skal verda yckar eg-
 inn og annara heidur og uppbygg-
 ing, og yckar náunga og vina fegn-
 undur!

Sá litli
Lúthers
Catechismus.

Þetta eru Guds
Tíu Laga-Bodord.

Fyrsta Bodord.

Eg er Drottinn Gud þinn, þú
skalt ekki hafa annarlega Gudi
fyrir mér.

Hvad er það?

Það er: vér egum, yfir alla hluti
fram, Gud að óttast, hann að elska
og á hann einn að trúa.

Annað Bodord.

Þú skalt ekki leggja nafn Drott-
ins Guds þins við hegöma, því
Drottinn mun ekki halda þann sak-
lausan, sem brúkar hans nafn hé-
gömllega.

Swad er þad ?

Þad er: vér egum ad óttast og elska Gud. Engum egum vér illt ad biðja hans nafni, ecki ad sverja við þad né sjólfingi frekja, jecti ljúga né soðja; heldur egum vér Guds nafn ad ákalla í öllum vorum nauðsynjum, þad ad tilbiðja, losa þad og þvi þackir ad gjöra.

Þ r i d j a B o d o r d .

Minustu ad helga hvíldardaginn Drottins Guds þing.

Swad er þad ?

Þad er: vér egum ad óttast og elska Gud. Ad vér ecki fyrirlitum prédikunina né hans ord; heldur egum vér þad heilagt ad halda, gjarnan heyrast þad og læra.

F j ó r d a B o d o r d .

Heidra skaltú Góður þinn og Móður, svo þér vel vegni, og verðir lánglífur á jörðinni.

Swad er þad ?

Þad er: vér egum ad óttast og elska Gud. Ad vér ecki spirittum vora foreldra, né þá, sem þfir oss eru bœðir, ecki þá til reidi reitum; heldur þá í heidri hof.

um, þjónunni þeinni og hlýðnir séum, elstum þá og vörðing veitum.

Símta B o d o r d.

Þú skalt ekki manna deyða.

Swad er það ?

Það er: vér egum að óttast og elska Gud. Ad vér ekki meidum hold vors náúnga, eða gjorum honum mein í neckru; heidur egum vér honum að bjarga og viðhjálpa, í öllum hans lífs traudsynjum.

Sjöttá B o d o r d.

Þú skalt ekki hörðumt drögja.

Swad er það ?

Það er: vér egum að óttast og elska Gud. Ad vér lífum hreinserduglega, bæði í ordum og verkum, og að hvort einu elski og í heidri hafi sína eka persónu.

Sjöunda B o d o r d.

Þú skalt ekki stela.

Swad er það ?

Það er: vér egum að óttast og elska Gud. Ad vér ekki grípum göts eða peninga vors náúnga, eða með fólki kaupþyri eða undirhyggju undir oss dregum;

heldur egum vér honum að hjálpa, seg
hans góð og uppeydi ávartist og varðveitist.

Þ i u n d a B o d o r d.

Þú skalt ekki bera falskað vitu-
isburð á móti þínum náunga.

Swad. er það ?

Það er : vér egum að óttast og elska
Gud. Ald vér ekki ränglega ljúgum nokkru
á vörn náunga, ekki sofkjum, baktolum
edur ófræggjum hañ í nokkru ; heldur egum
vér hañ að affaka, allt gott um hañ að
tala, og færa alla hluti til betri vegar.

Þ i u n d a B o d o r d.

Þú skalt ekki girnast hús ná-
unga þíns.

Swad. er það ?

Það er : vér egum að óttast og elska
Gud. Ald vér ekki með flæð stundum ept-
ir æfti edur fasteign vors náunga eða und-
ir oss dregum með yst varpi lána og rétt-
inda ; heldur egum vér þar til hjálpa og
styrkja, að hann hafi sitt allt óskaddað.

Þ i u n d a B o d o r d.

Þú skalt ekki girnast qvinnu ná-
unga þíns, ekki þjón né þjónustu.

qvinnu, ecki ulla né afna, og eckert það hans er.

Swad er það?

Það er: vér egum að óttast og elska Gud. Ald vér ecki burt-tæhum eða leckum frá vorum náunga hans egin qvinnu, þjónustu sólk eða qviksé; heldur egum vér að áminna og ráðleggja: að hværr og einn sé samt og ástundi að þjóna það honum skyldugt er.

Swad segir Gud um þessi bodord?

Hann segir svo í 2 Mós. b. 20 kap.:
 „Eg er Drottinn þinn Gud; eg er þandlátur Gud, sem læt straff fyrir sedraða ránglæti koma fram á börnunum (þriddja og fjórda lid, það er að segja á þeim, sem mig hata. Eg er líka sá, sem auðsynni miskunsemi í þúsund lidu á þeim, sem mig elska, og við þá, sem varðveita min bodord.

Swad er það?

Það er: Gud hótar þeim öllum þínu, sem afstéja þessum hans Bodordum: því egum vér að óttast og hræðast hans straff, og eckert að gjöra á móti hans Bodordum; en þeim öllum, sem þessi hans Boda-

ord halda, lefar hann sinni náð, miskun og öllum góðum hlutum; þar fyrir egum vér Gud að elska trúa hönum og treysta, og eptir hans boðordum gjarnan að gjöra.

Trúar = jætningin.

FXKSTX GKÆJX um Stöpunina.

Eg trúi á einn Gud, Födur almáttugann, Skapara himins og jarðar.

Þvæd er það?

Það er: eg trúi að Gud hafi skapað mig, á samt öllum öðrum sköpnum, og að hann hafi gæfid mér önd og lífbama, augu, eyru og alla lími, þar með skyn og skilningarvit, og að hann öllu þessu enn þá við mækt heldur. Hér til veitir hann mér og fyrirþer möglega og daglega gæfur hann mér: klæði og skjæði, mat og dryck, hús og heimili, födur og móður, afur og gvisfé og allt það, sem gott er, með öllu því eg meðþarf til þessa lífs uppheldis. Hann verndar mig og varðveitir frá öllum skaðo

og háfa, og öllum íllum hlutum. Alle
 þetta gott veitir hann mér af sinni eins
 stærri, födurlegri, gudlegri góðgætt og
 miskun, án allrar minnar verðskuldunar.
 Þyrir hvað allt eg á þennum lof og þak-
 ir að gjöra, þonum þjóna og hlýðinn að
 vera. Þetta eru vissuleg sannindi!

ÖNNUR GRÆNN um Þendurlausþina.

Eg trúi á Jesúum Krísta Son
 hans, elngétinn Drottinn vorn,
 hverr gétinn var af heilegum Anda,
 fæddur af Maríu mey, vinnur
 undir þeim pontverska Pílatusi,
 krossfestur, líflátinn og grafinn; á
 þriðja degi reis hann upp frá dand-
 um, uppsté til himna og settist til
 Guds Fædurs hægri handar; það-
 an mun hann koma til að dæma
 lífendur og danda.

Hvað er það?

Það er: eg trúi, að Jesús Krístur sé
 sannur Gud, af födurnum gétinn þyrir
 allar aldir, líka sannur maður, fæddur

af Mariu mey; að hana sé minn
 Drottinn, sem mig, glatadann og fyrir-
 dæmdann mann, hefir afrekad, endurs-
 leyst og frelsad frá öllum syndum, danda-
 gnum og djöfulsins valdi, eðfi með súlli
 eda súlfi, heldur með sínu heilaga, dýr-
 mæta blóði, og með sinni saklausu þínu
 og dauda, svo að eg sé hans eiginleg
 eign, lífi undir hans valdi í hans ríki,
 honum þíoni í eilífu réttlæti, meinleysi
 og láukhjálpi, líka sem hann er sjálfur
 af daudannum uppreisinn, lífi og ríki
 að eilífu. Þetta eru vissuleg sannindi!

PRIMA ORATIO cum Helganna.

Eg trúi á heilagan Anda, og að
 sé ein heilög, almennileg, kristileg
 kirkja, sem er sammænti heilagra,
 fyrirgefning syndanna, holdsins upp-
 risa og, eptir þetta líf, eilíft líf.

Þvad er það?

Það er: eg trúi, að eg gæti eðfi af hjálfs
 míns eginn. Ekapti eda skilningi trúad á
 Jesúm Kríst min Drottinn, eda til hans
 komist; heldur hefir heilagur Andi mig,

med andspjallanna fénningu, fállad og
 uppléft með sinum ástafosum, helgað mig
 og viðhaldið í réttu trú; líka sem hann
 alla aðra kristna menn á jörðu, kallar,
 samansafnar, upplýsir og helgar, og í réttu
 trú til Jesú Krists verðveitir. Í hverri
 kristilegri kirkju, hann náðarsamlega spyr-
 irgésur mér og öllum trúndum daglega
 allar syndir, og á efsta degi mun hann
 upprekja mig og alla menn af dauða, og
 gefa mér, með öllum rétt-trúndum, spriti
 Jesú Krists eilíft líf og sáluhjálp. Þetta
 eru vissuleg sannindi!

Drottinnleg Bæn.

Fadir vor, þú sem ert á himnum.

—
 Hvað er það?

Það er: Gud vill hér með til-leiða
 oss og locka, að vér trúna skulum að
 hann sé vor réttilegur faðir, og vér hans
 sannarleg börn; svo vér þess heldur með
 fullu trúnaðar-trauði megum hann biðja,
 svo sem góð börn biðja sinn elskulegann
 föður.

Þrýsta Bæn Helgisti þitt nafn.

Hvað er það?

Það er: Guds nafn er sannarlega í
hálfu sér heilagt, þó vér bidjum ekki;
en vér bidjum í þessari bæn, að það
einnig helgisti hét með öðs.

Hvernig skýtur það?

Nær Guds orð kinnist réttilega og
freinslega, og vér eptir því lifum heilaga-
lega, svo sem Guds börnum hæfir. Þar
til hjálpi öðs vor elskulegi Gadir á himna-
um! en hverr, sem ódrúðis kinnir, dót-
lific enn Guds orð býður, sá vanheltar
Guds Nafn á medal vor. Þar stá
varðveiti öðs vor, elskulegi himneski Gadir!

Önnur Bæn.

Til komi þitt ríki.

Hvað er það?

Það er: Guds ríki kinnur að fornu
án vortar bænar af hálfu sér til; en
vér bidjum í þessari bæn, að það einnig
komi til vor.

Hvernig skýtur það?

Nær Gud gefur öðs sinn heilaga Anda,
sá öðs veitir þá náð, að vér tróum hans

